

هرقاب یک روایت از ما

اعظم رفیعی

خبرنگار

سریال‌های تلویزیونی، بیش از آن‌که روایتگر داستان‌هایی خیالی باشند، پنجره‌هایی هستند رو به زندگی؛ آینه‌هایی که می‌توانند لحظه‌ای ما را به تأمل وادارند، به اندیشیدن، به همدلی. آنگاه که تصویر و قصه، از دل روزمرگی‌ها و موضوعات ملموس برمی‌آید، مخاطب خود را در قاب تلویزیون بازمی‌یابد؛ گویی بخشی از زندگی او از دغدغه‌ها، لبخندها و سکوت‌هایش به تصویر کشیده شده‌اند. در میان هیاهوی روزگار و سرعت تحولات اجتماعی، پرداختن به سوژه‌های روز در قالب سریال، همچون ثبت ضربان یک دوره از تاریخ است؛ ثبت نبض مردمانی که می‌زنند، می‌جویند، می‌پرسند و می‌خواهند دیده شوند. هر موضوع تازه، فرصتی است برای بیان احساسات انسانی، برای روایت فرهنگ، برای بازتاب امیدها و بیم‌ها. گاه یک قاب، یک دیالوگ، یک نگاه ساده از دل سریال، می‌تواند سکوت ذهن را بشکند یا جرقه‌ای در دل مخاطب بزند. موضوعات مختلفی چون خانواده، روابط میان‌نسلی، مسائل اجتماعی، دغدغه‌های جوانان، چالش‌های اخلاقی یا حتی دلمشغولی‌های زیست محیطی می‌توانند با زبان هنر بی‌واسطه و بی‌ادعا با مردم سخن بگویند. سریال‌ها می‌توانند لحظاتی از زیستن باشند؛ تجربه‌هایی مشترک که با هر بار دیدن، ما را اندکی به جهان درون و بیرون مان نزدیک‌تر می‌کنند. این، هنر تصویر است و تلویزیون، خانه روایت این نزدیکی. از سوی دیگر در دنیای امروز، سریال‌های تلویزیونی دیگر تنها ابزار سرگرمی نیستند؛ آنها آینه‌ای از زندگی، دغدغه‌ها، دردها و شادی‌های جامعه هستند. همچنین جامعه با مسائل متنوعی چون روابط اجتماعی نوین، بحران‌های اقتصادی، سبک زندگی، چالش‌های زیست محیطی، مهاجرت، هویت فرهنگی و حتی زیست دیجیتال دست و پنجه نرم می‌کند و برخی سریال‌ها در فضایی از واقعیت امروز نفس می‌کشند. مخاطب امروز، تماشاگر دیروز نیست. او آگاه‌تر، پرسشگرتر و درگیرتر از گذشته است. به همین دلیل سازندگان آثار نمایشی سعی دارند سریال‌هایی بسازند که با مخاطب پیوند برقرار کند. نمونه‌های موفق از این دست در همین رسانه ملی زیاد هستند؛ آثاری که با هوشمندی، سوژه‌های ملتهب را به زبان هنر بیان کردند و در دل مخاطب جا باز کردند.

سریالی موفق است که به زبان مردم باشد

محمد میرکیانی، نویسنده و پژوهشگر حوزه کودک و نوجوان، در گفت‌وگو با قاب کوچک با اشاره به تولیدات تلویزیونی با محوریت مسائل روز جامعه گفت: رسانه ملی در پرداخت به موضوعاتی چون سبک زندگی، محیط زیست و فرهنگ عمومی باید آثار بیشتری بسازد تا بتواند موج اجتماعی ایجاد کند.

وی با بیان این‌که سریال موفق باید در محافل عمومی و گفت‌وگوهای روزمره مردم حضور داشته باشد، ادامه داد: وقتی مردم در مترو، فروشگاه و دانشجویان در کلاس درس درباره یک سریال صحبت می‌کنند، یعنی آن اثر توانسته اثرگذاری فرهنگی ایجاد کند.

میرکیانی ارتباط سازندگان با نیازها و زبان مخاطب را یکی از دلایل اصلی دانست و اظهار کرد: سازندگان آثار باید ادبیات، رسانه، نمایش و فرهنگ مردم را بشناسد. بدون این شناخت‌ها، تولید محتوا از روایت اثرگذار فاصله گرفته و به شعار تبدیل می‌شود.

وی با تأکید بر اهمیت «زبان رسانه» گفت: زبان رسانه باید فاخر و قابل فهم برای همه اقشار جامعه باشد. در این صورت می‌تواند ارتباط عمیق با مخاطب برقرار کند.

این نویسنده حوزه کودک و نوجوان همچنین بر ضرورت حضور افراد متخصص در شوراهای تصمیم‌گیری تأکید کرد و گفت: افرادی باید در ساختار تصمیم‌گیری حضور داشته باشند که شناخت عملی از حوزه فرهنگ، هنر و رسانه داشته باشند.

در پایان، میرکیانی درباره رویکرد شخصی‌اش در انتخاب سوژه‌ها گفت: ترجیح من این است که به مسائل روز جامعه، به ویژه در حوزه نوجوانان، بپردازم. تلویزیون باید این نیازها را بشناسد و در قالب‌های متنوعی همچون آثار واقع‌گرا، انیمیشن و... پاسخ فرهنگی متناسب ارائه دهد.

روایت دغدغه‌های مردم رمز موفقیت سریال‌هاست

رضا ابوفاضلی، کارگردان تلویزیون، در گفت‌وگو با قاب کوچک، به بررسی وضعیت سریال‌سازی در صداوسیما پرداخت و با اشاره به نقش مؤثر تلویزیون در شکل‌دهی به نگرش‌های فرهنگی و اجتماعی، گفت: تلویزیون همچنان رسانه‌ای فراگیر و اثرگذار است. با این حال، برای حفظ جایگاه خود در رقابت با رسانه‌های نوین، نیازمند نگاهی نو و پویا به محتوا و تولیدات نمایشی است. ابوفاضلی خاطرنشان کرد: نباید حساسیت‌ها باعث شود از پرداختن به برخی موضوعات اجتماعی پرهیز شود که این مسأله تنوع روایت‌ها را کاهش می‌دهد. وی با ذکر راهکارهایی برای ارتقای کیفیت آثار ادامه داد: برای ارتقای کیفیت آثار، لازم است از تجارب موفق گذشته بهره‌برداری شود، زیرا استمرار و استفاده از تجارب گذشته می‌تواند مسیر را هموارتر کند. این کارگردان با تأکید بر اهمیت استفاده از ترکیب نیروی جوان و باتجربه افزود: تلویزیون نیروهای مستعد زیادی را پرورش داده که اگر این ظرفیت‌ها با نسل تازه ترکیب شوند، می‌توان شاهد نتایج قابل توجهی در تولید بود. ابوفاضلی همچنین پرداختن به موضوعات روز جامعه از جمله مسائل اقتصادی، معیشتی و دغدغه‌های جوانان را بسیار مهم دانست و اظهار کرد: مردم نیاز دارند مسائل روزمره خود را در قصه‌ها ببینند. این ارتباط می‌تواند سبب بازگشت اعتماد مخاطب به تلویزیون شود. او با اشاره به برنامه تلویزیونی «محفل» به عنوان یک اثر موفق رضائی یاد کرد و گفت: گاهی یک روایت صمیمی، اگر به درستی به دغدغه‌های مردم بپردازد، می‌تواند بسیار تأثیرگذار و پرمخاطب باشد. ابوفاضلی گفت: با حمایت بیشتر از نویسندگان خلاق، جسارت در انتخاب موضوعات و نگاهی هدفمند به نیاز مخاطبان، تلویزیون به جایگاه شایسته خود در میان خانواده‌ها بازمی‌گردد.

سریال‌ها در خدمت ارتقای فرهنگ عمومی

محسن علی‌اکبری، تهیه‌کننده مجموعه‌های ماندگاری همچون مریم مقدس، مردان آنجلس در گفت‌وگو با قاب کوچک روزنامه جام جم با اشاره به دیدگاه امام خمینی (ره) و رهبر انقلاب درباره رسانه ملی به عنوان «دانشگاه عمومی» گفت: رسانه باید جلوتر از جامعه باشد، مسیر درست را نشان دهد و در انتخاب‌ها به مخاطب کمک کند. وی تشکیل اتاق‌های فکر با حضور نخبگان فرهنگی را راهکاری مؤثر دانست و افزود: باید از چهره‌های با سابقه در حوزه‌هایی چون ادبیات، نقاشی، سینما و گرافیک استفاده کرد تا بتوانیم نسل جوان هنرمند را به درستی هدایت کنیم. این تهیه‌کننده در کنار هم قرار گرفتن نیروی جوان و افراد باتجربه را امری مؤثر در تولید آثار فاخر دانست و گفت: در بسیاری از سریال‌ها اسامی ناآشنا دیده می‌شود. در کنار نیروهای جوان، باید از هنرمندان شناخته شده هم بهره برد تا مخاطب جذب شود. علی‌اکبری با تأکید بر احترام به پیشکسوتان گفت: دیدار رئیس‌جمهور به مناسب روز جهانی تئاتر با هنرمندانی چون علی نصیریان نشانه ارزش‌گذاری به فرهنگ است. این بزرگان می‌توانند در سیاست‌گذاری فرهنگی نقش مهمی ایفا کنند. وی همچنین استفاده از تجربیات مدیران موفق را ضروری دانست و گفت: مدیرانی بوده‌اند که شبکه‌هایی چون نسیم و سه را به اوج رسانده‌اند. نباید این تجربیات نادیده گرفته شود. ترکیب تجربه و نیروی جوان، رمز موفقیت است. او در ادامه با اشاره به ضرورت پرداختن به مسائل اجتماعی نظیر ازدواج آسان، فعال شدن خط تولید توسط جوانان و اجاره‌بهای مسکن تصریح کرد: افزایش بی‌رویه اجاره‌ها به مشکلاتی چون طلاق دامن زده است. رسانه باید این مسائل را در قالب آثار نمایشی بررسی کند و نسبت به آن آگاهی دهد. علی‌اکبری در پایان با ذکر نمونه موفق از استفاده افراد باتجربه رسانه ملی گفت: هنرمندان ما توانمند و خلاق هستند. اگر از تجربه پیشکسوتان در کنار نگاه نو استفاده کنیم، می‌توانیم از جامعه جلوتر حرکت کرده و محتوای مؤثرتری تولید کنیم. برای مثال می‌توان از حضور مدیران پیشکسوت رسانه ملی در سیستم ساترا که مدیریت نمایش خانگی را به عهده دارد اشاره کرد. نمایش خانگی یکی از فضاهای پرمخاطب کشور است که تا حدودی موفق شده شبکه‌های ماهواره‌ای را از خانه‌ها کمرنگ کند و از نظر انتخاب سوژه و ساختار سریال موفق بوده و مدیریت این مجموعه تماماً به عهده مدیران پیشکسوت رسانه ملی است.

